

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 261

TELEFON 25-67
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN IL409

Maribor, četrtek 17. novembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Bratstvo Čehov in Slovakov

Veseli in zadovoljstvo zaradi doseženega sporazuma, ki bo danes uzakonjen v parlamentu in senatu — „Šele od danes naprej se pričanja čas češko-slovaške vzajemnosti in bratstva“

PRAGA, 17. novembra. Danes popoldne se sestaneta prvič po usodnih dogodkih zadnjih mesecev češkoslovaški parlament in senat k seji, na kateri bo izglasovana nova začasna ureditev federativnega razmerja med Čehi in Slovaki in bo s tem končno zaključen dvajsetletni boj med obema narodoma za medsebojno spoštovanje in bratsko sožitje v skupni državi. Po odcepitvi nemških, madžarskih in poljskih krajev šteje češkoslovaški parlament 231 poslancev in 117 senatorjev. Seja bo v znamenju popolnoma novega razmerja strank. V parlamentu in senatu bodo sedaj Češka narodna stranka, Narodna delavska stranka, Češka ljudska stranka, Češka fašistična stranka (Gažda), Nemška nacionalna in Nemška socialistična stranka ter Slovaška ljudska stranka. Ker mandati komunistov niso razveljavljeni, bo obstajala začasno tudi njihova parlamentarna skupina. Nemška nacionalna stranka se po svojih poslancih današnje seje ne bo udeležila, ker se v zadeve med Čehi in Slovaki noče vmešavati.

ODMEVI BRATSKEGA SPORAZUMA

PRAGA, 17. novembra. Sporazum med Čehi in Slovaki je vzbudil zelo velik in ugoden odmev tako v češki kakor v slovaški javnosti ter v tisku. Češki listi izražajo brez razločka veliko zadovoljstvo, da so končno odstranjeni vsa dosedanja nesoglasja med obema bratskima narodoma. S tem je storjen važen korak k dokončni konsolidaciji države. Značilni so tudi komentariji slovaškega tiska. Pisanje »Slovaškega Hlasa«, ki je sedaj uradno glasilo združene Slovaške

ljudske stranke, je vzbudilo v Pragi zlasti veliko zadovoljstvo. List toplo pozdravlja sporazum in pravi med drugim, da so se pogajanja vodila in zaključila s pravim slovaškim tempom. List pravi dalje:

»Ako pomislimo, da se je v prejšnji politični eri razpravljalo n. pr. o ceni mleka skoraj osem mesecev, in to brez rezultata, a sedaj se je dosegel sporazum o preureditvi države v ne celem tednu ter se je istočasno tudi že uveljavil, potem pomeni to ogromen napredek, ki ga

morajo naši bratje Čehi samo pozdraviti v interesu vse republike. Mi sicer vemo, da nam bodo s češke strani odgovorili, da ni bilo tudi prej nobene vlade brez Slovakov. Toda prav zaradi tega smo imeli stalno državno krizo, ker je praška vlada pridobivala za sodelovanje posamezne Slovaške, ki so ji ugajali samo tedaj, kadar so delali v nasprotju z voljo in interesi slovaškega naroda. Da ti »predstavniki« Slovaške niso bili zakoninjeni v slovaški zemlji in slovaški duši, se vidi že iz tega, da so ob prvem potresu izginili. Kje so sedaj? Čez njihove glave se je slovaški narod sporazumel s češkim. Sedaj, ko smo določili svoje pravice in dolžnosti, uredimo vsak svoje lastno ognjišče na trdnih skupnih temeljih. Slovaška se je v državno-pravnem smislu oddaljila od Češke, toda s svojo voljo, svojo dušo in s svojimi čustvi se ji je približala. Šele od danes naprej se pričanja čas češke in slovaške vzajemnosti in bratstva. V uvodu v zakon o avtonomiji Slovaške je izražena želja, da se doseže pomiritev med češkim in slovaškim narodom. Ta pogoj je že uresničen: Clara pacta, boni amici.«

Odmev sporazuma v Italiji

NAVDUŠEN KOMENTAR AGENCIJE STEFANI O UVELJAVLJENJU ITALIJANSKO-ANGLEŠKEGA SPORAZUMA

RIM, 17. novembra. Avala. Diplomatski urednik uradne agencije Stefani piše o uveljavljanju italijansko-angleškega sporazuma sledeče: »Italijansko-angleški sporazum se pričanja izvajati. Velika Britanija je priznala italijanski imperij. Doba viharjih dogodkov je končana. Razmerje med obema imperijema je postavljeno na enakopravnost. Pojmi so razčiščeni, interesi razmejeni in interesna področja so določena. Vse to je ducejev genij videl že vnaprej in njegova volja

je ustvarila jasnost. Prav tako pa je treba priznati tudi angleškemu premierju Chamberlainu njegove zasluge za sklenitev gospodarskega sporazuma. Chamberlain se je izkazal kot sijajen državnik v času, ki ni bil miren. Zahvala obeh velikih narodov pa pripada tudi grofu Ciano ter poslaniku lordu Perthu. Sedaj uveljavljeni velikonočni sporazum je dokument, s katerim so odstranjene ruševine Versaillesa, da napravijo prostor stavbi novega, pravičnega reda.«

Kitajci obkoljujejo Kanton

JAPONSKE ČETE IMAJO ZVEZO Z ZALEDJEM SAMO ŠE PO BISERNI REKI — NAGLO DOVAŽANJE NOVIH ČET S FORMOZE

LONDON, 17. novembra. Po poročilih iz Hongkonga nadaljujejo kitajske čete oplenitvo proti Kantonu z velikim uspehom. Japonske čete v Kantonu so sedaj obkoljene s treh strani, in sicer z vzhodne, severne in zahodne. Edina zveza, ki jim je še ostala z japonskimi bojnimi in transportnimi ladjami ter preko njih z

otokom Formozo, je Biserna reka s svojim ustjem pri morju. Železnica, ki vodi iz Kantona v Kulung je ogrožena od kitajskih čet, ki so se ji tako približale, da jo lahko obstreljujejo. Japonci skušajo preprečiti poraz s koncentriranjem vedno novih bojnih ladij in transportnih novih čet, ki jih dovažajo s Formoze.

Chvalkovsky potuje v Berlin

ČEŠKOSLOVAŠKI ZUNANJI MINISTER BO SKUŠAL OSEBNO DOSEČI SPORAZUM ZARADI PODROBNE RAZMEJITVE MED NEMČIJO IN ČSR

PRAGA, 17. novembra. Pri podrobnem določevanju dokončne meje med Nemčijo in Češko so nastala v komisiji nesoglasja. Dočim zahteva češki del komisije, da se vrnejo Češki nekateri po nemških četah zasedeni, a narodnostno čisto češki kraji, zahteva nemški del komisije nasprotno priključitev še velikega števila v Češki preostalih krajev z okoli 60.000 prebivalci. Nemci zahtevajo tudi premogovnik Mostecko in Dubcovsko, čeprav je bilo sklenjeno, da ostaneta Češki. Zaradi tega je sklenil češkoslo-

vaški zunanji minister dr. Chvalkovsky, da odpotuje v soboto osebno v Berlin, kjer se sestane z nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom in morda tudi s Hitlerjem. V Pragi verujejo, da se bo Chvalkovskemu posrečilo doseči sporazum tudi v teh vprašanjih.

PRAGA, 17. novembra. Kakor se izve, bo razpravljal češkoslovaški zunanji minister Chvalkovsky z Ribbentropom tudi o nemški garanciji novih češkoslovaških mej. Chvalkovskega bo spremljal v Berlin tudi general Husarek, ker bodo raz-

pravljali tam tudi o načrtu gradnje velike avtomobilske ceste iz Dresdenu v Nemčiji čez Prago in Bratislavo v Hust. Ta cesta bo najneposrednejša zveza Nemčije s Karpatsko Ukrajino. V načrtu ČSR je tudi prekop med Donavo in Odrom, o katerem se bo v Berlinu prav tako razpravljalo.

Daladier o položaju

PARIZ, 17. nov. Daladier je imel pred izvršnim odborom radikalno-socialistične stranke govor, v katerem je očrtal notranji in zunanje politični položaj Francije. Govoril je tudi o novih dekretih ter dejal, da so sicer trdi, vendar pa je trdno odločen, da vztraja na začrtani poti, ker le na ta način bo Francija finančno in gospodarsko sanirana ter bo pridobila na ugledu v tujini. V zunanje politični situaciji se je vse obrnilo na bolje. Ni potrebno sklicevati parlamenta pred 6. decembrom. Napovedal je za petek dopoldne govor o zunanji in notranji politiki pred radikalno-socialističnim poslanskim klubom. Izvršilnemu odboru se je zahvalil za pomoč ter ga prosil, naj ga še v naprej podpira pri reševanju domovine.

PARIZ, 17. nov. Reuter: Daladier je izjavil, da so vse govorice o odstopitvi nekaterih kolonij brez podlage. Tudi ni res, da se bo o tem razpravljalo na sestanku ob priliki obiska Chamberlaina in Halifaxa v Parizu.

ANGLEŠKO NAROČILO LETAL V KANADI

LONDON, 17. nov. Angleška vlada je sklenila s kanadskimi tovarnami letal sporazum za novo veliko nabavko aeroplanov. Minister za letalstvo sir Kingsley Wood je dejal, da števila ne bo povedal, ker to ni v interesu države. Sporazum pa velja za deset let. Bombnike bodo dobavljale tovarne v Montrealu in Torontu, izvidnike pa tovarne v Portu Williamu in Vancouveru.

»MEIN KAMPF« DOVOLJEN V LITVI

KOVNO, 17. nov. Litvanska vlada je dovolila v Litvi Hitlerjevo knjigo »Mein Kampf«.

Zapiski

USA in Vel. Britanija

Po treh letih so sedaj zaključili pogajanja za gospodarski sporazum med Vel. Britanijo in Združenimi državami. Ratificirali ga bodo konec tega meseca. Istočasno sta sklenili zavezniči medsebojno pomoč pri obrambi svojih interesov na Kitajskem. Novi sporazum predvsem zblizanje med dominioni in Ameriko. Največje važnosti je finančni del sporazuma, ki bo povečal trgovski promet ne samo med obema državama, ampak tudi po vsem svetu. Obe državi, da ne bosta privolili v odpoved pakta devetih sil s strani Japonske. Vprašanje je le, kaj poroče Amerika k prijateljstvu Anglije z Italijo, ki je vendar zaveznica Japonske in je zato tudi na daljnem Vzhodu povsem drugače usmerjena.

Kontrola literarne produkcije v Nemčiji

Führerjev poverjenec za nadziranje celotnega duševnega šolanja in nad vzgojo narodnega socializma Alfred Rosenberg je izdal v sporazumu s Hitlerjevim namestnikom Hessom tole uredbi: »Vse znanstveno delo, ki nastaja v narodno socialistični stranki in njenih organizacijah in ki se namerava izdati v knjižni obliki, pa presegajo službene naloge zadevnega urada, naj se predloži v odobritev. Razen tega si pridržujem pravico izdajanja vseh priročnikov, ki niso v neposredni zvezi s strokovnimi nalogami omenjenih službenih mest, to je teh, ki se bavijo s kakim problemom svetovnega nazora, zgodovinskim, kulturnim ali pa političnim vprašanjem.« — V komentarju, ki ga k tej odredbi dodaja »Völkischer Beobachter«, pravi, da so se narodno socialistične organizacije takoj po prevzemu oblasti z veliko energijo začele ukvarjati z vsemi novimi problemi, ki so se pojavili. Pri tem pa so se dotikale tudi stvari, ki spadajo v celoten sestav svetovnega nazora stranke. Zato je bil Rosenberg prisiljen, poseči vmes, da bi vse to delo poenotil, usmeril in ustvaril potrebno sodelovanje med vsemi znanstvenimi delavci.

Anglija nad južnim Atlantikom

V najkrajšem času bodo podpisali zastopniki letalske družbe »British Airways« in portugalske vlade pogodbo o letalskem poštnem in osebnem prometu na progi London—Lizbona. Ta proga pa bo samo osek nove nastajajoče britanske letalske proge London—Buenos Aires (Južna Amerika). Anglija je šele zdaj pravilno doumela velik pomen dolge letalske proge čez Južni Atlantik in se trudi, da bi popravila vse zamujeno. Že zato, ker je ta proga zelo pomembna tudi za letalski promet z Afriko, in ker preletujejo Južni Atlantik prometna veleletala Francije in Nemčije. Nova britanska proga bo vodila do Lizbone in odtod na zapadnoafriško obrežje, nato pa čez ocean. V Južni Ameriki, v Braziliji in Argentini so angleški zastopniki že proučili vse pogoje letalskega prometa. Angleški načrti dokazujejo, da namerava Anglija letalsko obvladati južni Atlantik.

Govor Bruce-Lockharta

V Manchesteru je govoril o Monakovem in njegovih posledicah znani diplomatski pisatelj Bruce-Lockhart in odobravajoče očrtal smernice Chamberlainove politike. Rezultate konference štirih je strnil v naslednje 3 točke: 1. Povojna Evropa, kakor so pojmovali to besedo zmagoviti zavezniki, je za vedno proč. 2. Nemški sen o Srednji Evropi je skoro povsem uresničen. Ves Balkan bo neizogibno vključen v nemški gospodarski sistem. 3. Velika Britanija je izgubila svoj ugled. — To so nerazveseljeve posledice, je dejal Lockhart, toda boljše so kakor vojna ...

Maribor, 17. novembra.

Na splošno si Slovenci predstavljamo življenje pri tako imenovanih »velikih« narodih v preveč rožnatih barvah. Narodi z velikim ozemljem in silno armado imajo včasih zelo mnogo bede znotraj ožjih meja, da o kolonijah sploh ne govorimo. Vzemimo samo Anglijo, ki je najbogatejša evropska država! Tam pišejo dandanes debele knjige o zdravstvenih problemih širokih plasti naroda; najzanimivejša, ker najbolj točna, pa je menda knjiga, katero je spisal sir John Orr, ki ni le zdravnik, temveč specialist za prehrano. Njegova knjiga je zbudila v vsej Angliji ogromno senzacijo. Naslov ji je: »Hrana, zdravje in dohodki« (Food, health and income, by Sir John Boyd Orr, Macmillan ed.) Rezultati te knjige, so tako zanesljivi, kakor morejo rezultati statistike sploh biti. John Orr je delal dve leti in pomagale so mu javne ustanove kakor n. pr. odbor za preskrbo trgov, ki spada k trgovskemu ministrstvu.

Orr je prišel do poraznega zaključka, da je trinajst in pol milijonov Angležev zelo slabo hranjenih, t. j. 30% celokupnega britanskega prebivalstva, nadaljnjih 20% dobiva premalo rudninskih snovi in vitaminov, spet nadaljnjih 40% manjka vsaj mleko in le 10% ima vsega dovolj. Če bi se britansko prebivalstvo zadostno hranilo, bi moralo porabiti za 80% več mleka, za 41% več surovega masla, za 55% več jajc, 124% več sadja, 87% več sočivja in 29% več mesa.

V teh številkah ni omenjen niti kruh niti krompir, to pa zato, ker bi jedli tudi največji reveži dovolj krmila in krompirja, če bi si le mogli kupiti dovolj drugih hranil. Vseeno konstatira John Orr, da tudi ljudje z najmanjšimi dohodki ne jedo več kruha in krompirja kakor oni nad njimi, ki pojedjo mnogo večje količine vseh drugih, bolj dragocenih hranil. Vzroka za to ni težko najti. Reveži si ne more preobložiti želodeca s kruhom in krompirjem, ker so ta živila preveč prostorna. Če bi jedel vseeno več teh živil, bi si samo pokvaril želodec, zato pa ne bi bil nič boljše hranjen. Številke Johna Orra seveda popolnoma ustrežajo premoženjskemu stanju v Angliji, kjer ima le 850.000 ljudi več kakor 500 funtov dohodkov na leto, od teh pa jih ima 6000 vsak nad 20.000 funtov in 279 okrog 100.000 funtov na leto. 15.900.000 pa zasluži manj kakor 150 funtov na leto, ali tri funte na teden, kar je v našem denarju seveda še precej, a po kupni moči ni nič posebnega. 12 milijonov pa zasluži manj kakor 122 funtov, kar je po raziskovanjih Johna Orra strašno malo, in gotovo mnogo premalo za dostojno preživljanje. Da pa številke v omenjeni knjigi niso pretirane, dokazuje tudi poročilo vojaške naborne komisije v l. 1917.-18., ki je konstatirala, da so bili povprečno le trije Angleži vojaške starosti od desetih popolnoma sposobni in zdravi, trije so bili že izrazito manj močni in so imeli to ali drugo napako, tri bi lahko imenovali (z ozirom na njihovo mladost) že skoraj »fizične podrtije« in preostali mož je bil kroničen invalid. (Goningle and Kirby: »Poverty«.)

Te številke dajo misliti, Anglija se čuti dovolj močno, da celo pomaga pri izledovanju takšnega stanja, ki je zelo žalostno. Jed gotovo ni vse, toda velika tragika siromakov je vprav v tem, da prevelika revščina ne ubija le zdravje, temveč tudi izključuje vsako lepoto in inteligenco. Največje bogastvo in najtrdnjša opora vsake države so pa komično le njeni državljani, in Anglija, najbogatejša država v Evropi, če ne na svetu, se v tem ne more pohvaliti.

Kako pa izgleda ista stvar v kolonijah, to si vsakdo lahko misli. Francoz Painlevé je l. 1926 govoril o »prosvetljeni diktaturi« v kolonijah. Po njem pa so prišli bolj natančni ljudje, ki so trdili o diktaturi v kolonijah marsikaj, samo to ne, da bi bile prosvetljene.

V Indiji je še danes 92% nepismenih ljudi, pred sto leti pa jih je bilo 95%! Korak civilizacije torej ni preveč prepričevalen, pač pa številke o umrljivosti in boleznih, ki se najlepše ujemajo z velikim številom nepismenosti. Podobne stvari so ugotovili Francozi za svoj Maroko in Indokino (Andrée Violis).

Iz vsega sledi, da kolonije niso blagoslov božji, ne za narode v kolonijah, pa tudi ne za njihove gospodarje. Kolonialni

Anglija in Romunija

VELIK POLITIČNI IN GOSPODARSKI POMEN BIVANJA ROMUNSKEGA KRALJA V LONDONU ZA ROMUNJO IN VES BALKAN. —

LONDON, 17. novembra. Bivanje romunskega kralja Karola v Londonu se je spremenilo v veliko manifestacijo prijateljstva med Anglijo in Romunijo. Slovesnosti bivanja vzbujajo veliko pozornost tudi v vsej angleški javnosti. Listi poročajo o pogostenjih, ki so v zvezi s tem obiskom romunskega vladarja, in pravijo, da ne bodo velikega pomena samo za Romunijo, ampak tudi za vso južnovzhodno Evropo. Med Anglijo in tem delom Evro-

pe bodo določene nove smernice skupnih mirovnih in gospodarskih prizadevanj. Listi pišejo nadalje, da bo dobila Romunija v Angliji posojilo 25 milijonov funtov sterlingov, ki se bodo uporabili za gradnjo romunskih ladij za promet na Donavi in Črnem morju, kakor tudi za dvig romunske industrije, predvsem pa petrolejske, ki je sedaj preizkušna. Prav tako se bo znatno povečal romunski izvoz agrarnih in drugih produktov v Anglijo.

Razkroj madžarske večine

DRUGA IMREDYJEVA VLADA POMENI PREMIK NA DESNO. IZ VLADNEGA KLUBA BO IZSTOPILA TRETJINA POSLANCEV.

BUDIMPEŠTA, 17. novembra. Sestava nove Imredyjeve vlade se označuje splošno kot nadaljnji premik na desno. Zato jo z navdušenjem pozdravlja desničarski tisk in naglašajo, da bo nasledek cepljenje vladne stranke med desničarskim krilom in krilom, ki zagovarja demokracijo. To cepljenje se je že pričelo z izstopom štirih poslancev iz vladnega kluba. Tem štirim bodo sledili še drugi. »8-ora Ujsag« meni, da bo izstopilo okoli 50 poslancev in bo vladni klub izgubil tretjino

svojih članov. »Esti Kurir« pravi, da se v vladni stranki že pojavljajo znaki razpadanja. Disidenti se bodo pridružili agrarcem ali kateri drugi vladni skupini. Desničarski tisk pa pravi, da je program druge Imredyjeve vladje radikalni nacionalizem, militarizem, krščanstvo in nova socialna politika, predvsem pa vojaška in gospodarska organizacija države ter rešitev židovskega vprašanja. Likvidirane bodo mnoge zastarele ustanove, kar se bo pa zgodilo po možnosti brez trenj.

Pomen nove bolgarske vlade

V SOFIJI ZATRUJEJO, DA POMENI VSTOP DVEH POSLANCEV V VLADO PRIČETEK VRAČANJA K PARLAMENTARIZMU

SOFIJA, 17. novembra. Nova bolgarska vlada se je včeraj predstavila sobranju. Na sestanku je ministrski predsednik dr. Kjuzeivanov prebral kraljev ukaz o imenovanju nove vlade in predložil, da se debata o novi vladi preloži na danes, v četrtek, kar je zbornica sprejela. Novo vlado je večina poslancev ugodno sprejela. Tudi opozicija je opu-

stila vsak protest in kritiko. V parlamentarnih krogih naglašajo, da pomeni imenovanje dveh poslancev za ministra, čeprav je v ustavi to prepovedano, dober znak za začetek k vračanju v parlamentarno življenje. Sobranje bo nadaljevalo svoja prizadevanja, da se bodoča vlada sestavi iz samih parlamentarcev.

Francija na Balkanu

ODHOD POSEBNE FRANCOŠKE TRGOVINSKE KOMISIJE V ROMUNJO, BOLGARIJO IN JUGOSLAVIJO

PARIZ, 17. novembra. Ravnatelj odseka za trgovinske pogodbe v francoskem trgovinskem ministrstvu Alphand je odpotoval včeraj s posebno komisijo na Balkan. Komisija se bo mudila mesec dni v Bukarešti, Sofiji in Beogradu. Velike spremembe, ki so nastale v zadnjih mesecih v srednji Evropi, zahtevajo, da se francoske trgovinske zveze z južnovzhodno Evropo preuredi. Francija je v teh državah investirala mnogo kapitala, ki ga je treba zasigurati in ohraniti. Pa tudi glede trgovine mora Francija ohraniti svoj položaj. Pri tem pa ne gre za nikakršno konkurenco z drugimi silami. Francija se tudi zaveda, da bo zadela na Balkanu na mnoge težkoče, zlasti glede plačevanja. Zato bo glavna naloga komisije odstraniti te težkoče. V tem smislu bodo sklenjene nove pogodbe z Romunijo, Bolgarijo in Jugoslavijo. V Jugoslaviji bo komisija pripravila tudi teren za konferenco v Parizu, na kateri se bodo rešila vsa francosko jugoslovanska gospodarska vprašanja.

KÖLN, 17. nov. »Kölnische Zeitung« piše o židovskem vprašanju ter pravi, da se Židje ne bi smeli popolnoma izločiti iz nemške trgovine, ker opravljajo velik del trgovine s tujino.

Prizadevanja za usodo Židov

LONDON, 17. nov. Sir Thomas Inskip je govoril o židovskem vprašanju in dejal, da mora Britanija Židom pomagati, če že ne v Angliji, pa vsaj v kolonijah. Zadnja kriza je opomin Angliji in imperiju, da mora biti močan. Eden je dejal, da bo vsaka vlada, ki bo zagotovila varnost imperija, dobila popolno zaupanje angleškega ljudstva.

CANBERRA, 17. nov. Avstralski predsednik Lyons je pripravljen pogajati se z angleško vlado glede sprejema nemških Židov v Avstralijo.

WELLINGTON, 17. nov. Novozelandski predsednik Savage je izjavil, da bo Nova Zelandija sprejela židovske emigrante.

DUNAJ, 17. nov. Komisar Bürckel je izjavil, da se izgrede ne smejo več ponavljati, ker bi sedaj Nemci uničevali bodočo nemško lastnino.

problem je problem podjarmljenja in izkoriščanja naroda po narodu. Trajno podjarmljenje pa je mogoče le tedaj, če je podjarmljeni narod ali zelo maloštevilni, ali pa mnogo manj omikan kakor gospodar. Dandanes brez dvoma raste evropsko usmerjena omikanost narodov v kolonijah, pojavile so se sile, ki so se začele gibanje neusmerjeno, nezavedno, ki pa že danes kažejo neke znake medsebojne povezanosti in precejšno zavednost. Na čelu teh narodov so Kitajci, ki se zelo energično upirajo, in Indijci, kjer je po-

stal naslednik pasivnega Gandija energični Nehru. Medtem, ko smo videli, da kolonije deželi gospodarja ne prinašajo čisto nedvomnih koristi, zavednost narodov v kolonijah (in evropsko po polih kolonijah) stalno raste, in vkljub temu, da so različne evropske sile večkrat pokazale, da so pripravljene delati z ljudmi lastne, bele rase prav tako, kakor z zamorci, bo le resnična, pravična ureditev med vsemi narodi odstranila netivo, ki se je na vsem svetu že v nevarni meri nabralo.

Pogreb von Ratha

BERLIN, 17. novembra. Za današnji pogreb von Ratha, ki ga je v Parizu ustrelil Zid Grynspan, se je odela vsa Nemčija v črnilo. Pogrebne svečanosti se prično danes opoldne in jih bodo prenašale vse nemške oddajnice. Pogreb se izvrši v Düsseldorfu. Krsta je vsa zasuta z venci in cvetjem in neprenehoma defilirajo mimo nje velike množice ljudi.

PIROW V BERLINU

LONDON, 17. nov. Južnoafriški vojni minister Pirow je odpotoval včeraj iz Londona v Nemčijo in prispe danes popoldne v Berlin.

ANGLIJA : IRSKA 7:0.

Včeraj popoldne je v Manchesteru Anglija premagala Irsko, 1. W. Hall je zabil 5 golov, kar predstavlja rekord v srečanjih med Anglijo in Irsko.

Voljno gibanje

Dr. Trumbiću se je zdravje spet tako poslabšalo, da pričakujejo vsak dan katastrofo. Namesto njega bo prvi kandidat HSS v Zagrebu inž. Košutić.

Kandidature ministrov. Min. Ante Maistrović kandidira v makarskem srezu, min. Stošović pa v Prokuplju. Bivši predsednik skupščine dr. Čirić kandidira v Novem Sadu.

Tudi senator Pucelj je prav za prav že zapustil idejo »narodnega edinstva«, ker piše zadnja številka »Kmetkega lista«, da »nihče ne zanika hrvatsstva. Noben pameten politik ni in ne more reči, da Hrvatov v tej državi ni in da ne tvorijo sestavnega dela kraljevine Jugoslavije. Narobe! Vprav mi Slovenci smo vedno poudarjali hrvatsko individualnost.« Pred kratkim je še ljubljansko »Jutro« pisalo o tistih, ki so poudarjali slovensko individualnost, da imajo »zmedene pojme«, sedaj pa glasilo JNS poudarja iste pojme. Na stvari pa ničesar ne izpremeni, če »Kmetki list« navzlic konstataciji, da »smo Slovenci vedno poudarjali hrvatsko individualnost« piše dalje: »Hrvatskega vprašanja ni brez slovenskega, tega zopet ne brez jugoslovanskega. To se pravi: Pri nas je vsako krajevno vprašanje hkratu vprašanje vsega jugoslovanskega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev. Če smo troimeni, če imamo tri individualnosti, če imamo tri in celo več kulturnih tradicij, s tem še ni rečeno, da nismo enota. Mi smo eno in moramo in hočemo ostati eno, pa naj je naše gledanje na vsa vprašanja še tako raznoliko.«

Predstavnik Slovenske združene opozicije dr. Vavpetič bo odšel z dr. Šutejem v Beograd, ko bodo nesli potrdit opozicijsko listo kasacijskemu sodišču v Beograd.

V Celju je gosp. Kronovšek umaknil kandidature.

V Šmarju pri Jelšah je potrdil kandidature na listi dr. Mačka g. Franc Nejedly, mlinar in žagar v Prelazkem pri Konjcu.

Srškičeva in Stanojevičeva grupa v Sarajevu sta se fuzionirali.

Misija dr. Šuteja. Glavno glasilo JRZ »Samouprava« piše, da se v okolici Mačka govori, da je dr. Šutej odpotoval v Pariz v posebno važni politični misiji, katere namen naj bi bil, da se ljudska fronta v Franciji bolj zainteresira za naše volitve. Če bo to interesiranje, piše »Samouprava« imelo bolj moralni kot materialni karakter, se lahko samo sklepa, reči pa ni mogoče ničesar.

V Zagrebu bo 12 kandidatov za štiri mandate. Posebno listo je postavila HSS, posebno SDS. Svojo listo je postavil tudi »Zbor«. Na listi JRZ pa bo kandidiral tudi en član dr. Demetrovičeve »nacionalistične grupe«.

Za JNS bodo kandidirali v Dalmaciji dr. Angelinović, ing. Manfred Paštović, Risto Grgić, Milan Kurilić in drugi.

Bivši poslanec JNS za okraj Bosanski Novi Milan Grubanović je prestopil v JRZ.

Banjaluka bo imela na izbiri osem kandidatnih list.

Hrvatski fašist dr. Buć agitira v okolici Dubrovnika za abstinenco.

Borza. Curiah, 17. novembra. Deviz e. Beograd 10, Pariz 11.655, London 20.82, New York 442.875, Milano 23.30, Berlin 177.37, Praga 15.15.

Vremenska napoved. Ni pričakovati bistvene spremembe vremena za prihodnje dni.

Kdo je Pirow?

Oswald Pirow, južnoafriški minister narodne obrambe, ki se mudi te dni v Berlinu, je ena najspornejših oseb svoje države. Njegovi nasprotniki so mu dali nadimek Prusak, kar cika na njegovo nemško poreklo in njegove simpatije do Nemčije, ki jim je dal izraza že pri več priložnostih. Toda niti to dejstvo, niti njegovo znanje nemščine, niti nemška narodnost njegove žene ni mogla otesti zaupanja južnoafriške vlade v njegovo okretost in sposobnost.

Pirow je kombinacija današnje dobe. Nemške podjetnosti in južnoafriške domorodstva. Je dober boksač in je naravnost zaljubljen v letalstvo. Za seboj ima že svojo štiridesetletnico in prihodnje leto bo že deset let minister. Danes je varnost Južnoafriške unije in pomorska britanska pot okoli Afrike večji del v njegovih rokah. Svojo kariero je začel kot advokat in poizkušal je postati član južnoafriškega parlamenta še v dobi starega generala Bothya, ko je današnji predsednik vlade general Hertzog še v dil majhno nacionalistično stranko, ki je bila v opoziciji proti Angliji. Neuspeh ga ni preplašil. Poizkušal je vedno znova in znova, dokler ni prišel v parlament. S Hertzogovo vlado je prišel tudi njegov čas.

Leta 1929. je postal minister pravosodja, pet let nato minister železnic in končno minister narodne obrambe. Južnoafriške železnice mu dolgujejo zahvalo za dobro organizacijo, za trajen dobiček in za to, da imajo v celi britanski državi največ elektrificiranih prog. Njegovo delo je tudi veliko razširjenje letalskega prometa, ki ga vršijo za zdaj nemška letala. Najbolj pa je zaslovel kot minister narodne obrambe. Nekaj let je Pirow marljivo delal na mehanizaciji armade. Njegov ideal je bila zelo okretna, motorizirana vojska, ki bi se opirala predvsem na vozila; ta imajo namreč v južnoafriški notranjosti velik pomen, kajti južnoafriški izkušnje iz let 1914—1918. Osnovel je v Pretoriji tovarno municije, ukazal je popisati vse izvore vojaških potreb v Južnoafriški uniji, poskrbel je za največje vojaško letalstvo, kakršno ne obstaja v brit. državi razen v matični zemlji, začel je s poizkusno izdelavo topov in podobno. Koordinacija pomorske obrambe s suhozemsko, strateške ceste vzdolž celega obrežja, nova tehnika bojevanja v goščavah notranjosti države, vse to so po večini njegove misli ali pa vsaj misli, ki jih je Pirow razvil. In vse to je uredil z neverjetno majhno vsoto denarja.

Kljub vsemu temu pa ga pogosto kritizirajo in je deležen velikega nezaupanja. To nezaupanje se opira največ na njegovo srečanje s Hitlerjem o priliki nekega njegovega potovanja po Nemčiji in na njegove javne pohvale, s katerimi je vzbudil nemške koloniste v Kapski provinci in v Natalu. Pirow pa zamerja tudi sumničnjen in oporeka, da bi vodil nemško politiko. Največji so spori o njegovih nazorih glede kolonialnega vprašanja. Ko je posetila Južno Afriko križarka Emden, je Pirow izrazil svojo vero, da bo Nemčija kmalu zopet stopila v vrsto afriških držav. Njegova odklonitev očitka, da bi bil hotel s tem dati Nemčiji pobudo za večjo aktivnost v jugozahodni ali vzhodni Afriki, ni mnogo pomagala. Vendar pa hodi Pirow svojo pot in tu in tam se o njem že govori kot o bodočem ministrskem predsedniku. V bodočih letih bo slišala o njem še mnogo zanimivega ne samo Južna Afrika, temveč tudi zunanji svet.

Obubožani kmet z nožem nad odvetnika

Včeraj popoldne se je zgasil v neki odvetniški pisarni v Celju bivši kmet Miha K. iz St. Jurja, ki mu je bilo pred kratkim prodano posestvo. Zahteval je od odvetnika, ki je bil zagovornik nasprotnne stranke, 1000 din, češ da je ta kriv njegovega propada. Ker je advokat zahtevo odklonil, je Miha odšel in se vrnil z nožem, ki ga je kupil v trgovini in zdaj zahteval 4500 din ali življenje. Odvetnik mu je zaman dopovedoval, da on ni kriv in da je kmetova zrevolucionirana obrnjenost v napačno smer. Ko je videl, da nič ne pomaga, je pod pretvezo, da gre po denar, odšel po policijo. Miha je bil oddan sodišču.

Poziv gospodarskim, trgovskim in obrtniškim krogom

Ob priliki 20-letnice Jugoslavije želi naš list tudi s svoje strani pokazati gospodarski, kulturni in socialni razvoj Maribora in cele naše severne meje. Temu izvodu, ki bo izšel 1. decembra t. l., hočemo dati posebno svečan videz, veliko večji obseg in čez desetstisočno naklado, ki jo bomo razposlali naročnikom in prijateljem našega lista širom Jugoslavije. Obenem hočemo pokazati gospodarski razvoj Maribora, ki je s svojo privatno iniciativo dosegel tak razmah, da se po pravici imenuje jugoslovanski Manchester.

Kot k zelo važnemu činitelju v našem gospodarskem življenju, se obračamo tudi na naše gospodarske, trgovske in obrtniške kroge ter jih prosimo, da blagovolijo uvrstiti v to svečano številko reprezentativen oglas svojega podjetja, ki naj služi kot dokaz, da se zavedamo velikega gospodarskega pomena našega mesta in naših krajev. S tem boste podprli stremenje in eminentne zahteve našega lista, ki na vso moč podpira gospodarske težnje naših krajev. Samo močno, zdravo in neodvisno narodno gospodarstvo vodi k napredku in samo kot tako zamore biti obenem tudi regulator našega kulturnega življenja.

Ker moramo iz tehničnih razlogov imeti zadevno gradivo čimprej zbrano, Vas prosimo, da predate oglas za to jubilejno številko najkasneje do 25. t. m. v naši upravi, Kopališka ul. 6.

Za vse eventualne informacije Vas pa prosimo, da se obrnete na tel. št. 28-67.

UPRAVA »VEČERNIKA«.

Novice

Učiteljstvo celjskega okraja v službi ljudstva

162 učiteljev in učiteljic se je udeležilo zborovanja v Celju. Predsednik g. F. Roš se je v nagovoru spomnil vseh velikih dogodkov v tem poletju, posebej še Čehoslovaške in 20. obletnice smrti Iv. Cankarja. Prof. g. dr. Žgeč je predaval o nalogah sodobne vzgoje z gledišča boljše bodočnosti človeštva. Ga. Županova je predlagala akcijo za pomoč slovenski mladini in prisotni so takoj v ta namen zbrali 250 dinarjev, nabrali bodo pa vsak v svojem kraju še več in poslali do 10. XII. v Celje. Sprejeti so bili še naslednji sklepi: 1. Obsojamo neparlamentarno postopanje manjšine, s katerim je povzročila razpust gl. skupščine JUU v Zagrebu. Po novih pravilih naj se prenese glavno delo organizacije na banovinske sekcije. Učiteljstvo naj bo kot stan strnjeno le v stanovski

organizaciji. 2. Materialni položaj učiteljstva kakor državnega uradništva sploh je zelo težak. Uradništvo je prezadolženo, učiteljska deca s podeželja je v nevarnosti, da se ne bo mogla šolati v mestih. Učiteljstvo nosi v svojem javnem delu velike materialne žrtve. Možnost njegovega stalnega strokovnega izpopolnjevanja je ogrožena. Prosimo za nujno potrebno povišanje prejemkov aktivnim in vpokojenim drž. nameščencem, za izenačenje prejemkov vseh učiteljic, za vrnitev doklad za učiteljske žene in za priznanje pravice do doklade tudi za deo učiteljic. Takoj naj se izvedejo napredovanja vseh, ki so že dosegli pogoje.

Volitev ni bilo, ker je odbor voljen za dobo treh let.

Turistični fond

Razvoj turizma in tujkega prometa je v tesni vezi z dobrim in uspešnim gospodarstvom. Zato je iz tujkoprometnih krogov izšla misel po sistematičnejšem pospeševanju turizma in tujkega prometa v naši državi. Prizadeta ministrstva že proučavajo smernice za uresničenje tega načrta. Na pobudo Turistične zveze v Splitu proučujejo možnost ustanovitve turističnega fonda, čigar sredstva bi se uporabljala samo za ureditev naših mest, da bi odgovarjala vsem predpisom sodobnega tujkega prometa, nadalje za gradnjo vzornih hotelov in za saniranje že obstoječih hotelov in gostinskih ustanov v naši državi. V ta turistični fond naj bi se stekala doplačila na železniške vozne karte. Za vožnje od 20 do 100 km naj bi se uvedlo doplačilo 50 par, za vožnje nad 100 km pa 1 dinar. Ta doplačila bi letno znašala okoli 25 milijonov din. S tem zneskom bi se ustanovil turistični fond, čigar dohodki naj bi se z zakonom zavarovali. Na podlagi te osnove glavni ce turističnega fonda naj se najame večje posojilo, ki bo služilo ureditvi in razvoju naše turisticke in tujkega prometa. — Uredba o ustanovitvi turističnega fonda bo v kratkem izšla.

Delo na Savinji pred zimo

Delo na Savinji v Celju radi nizke vode in lepe jeseni vidno napreduje in slika na regulaciji se vsak dan menja. Največ delavcev je zaposlenih pri razširitvi struge in izvozu zemlje in gramoza, ki ga vleče bager iz vode v nasipe. V spodnjem delu zavarujejo zidarij obrežje s škarpjo, ki je letos zelo dobre kvalitete (veliko kamenje in tesno polaganje). Kamnolomi komaj dohajajo z dobavo. Tik ob desnem bregu nastaja 8 metrov širok nasip, ki bo podlaga novi cesti; letos bo izpeljana cesta do Krajncove gostilne. Zaposlenih je okrog 180 delavcev, nekaj deset jih je bilo že odpuščenih, vsi drugi ne vedo dneva, kdaj bodo spet vrženi iz delovnega sistema. Največ je pač odvisno od vremena in vode, kajti kopanje v strugo bi bilo lah-

ko katastrofalno, če bi planila v izkopane luknje v bregu voda in tam z vrtnici izpodjedala zemljo. Kajti blizu struge je na eni strani železniška proga in cesta na drugi. — Pričakovati je, da bo prav kmalu skočila brezposelnost v Celju za nad 100 novih nesrečnežev z ženami in otroki, ki že zdaj komaj rinejo skozi življenje. Občino čakajo letos še težke in odgovorne naloge.

Asfaltiranje Kolenčeve in Varvarske ulice v Celju

Vsa tranzitna cesta od kolodvora do mostu preko Savinje je asfaltirana, razen dela Kolenčeve in Varvarske ulice. Komaj se voz na asfaltu otrese blata, pride na neasfaltirano blatno cesto in nosi blato na Krekov trg, ki ga mora zato občina vsak dan izpirati. Predolgo bi bilo treba čakati na regulacijo Savinje, nov most in skrajšano tranzitno cesto; treba je obe kratki cesti asfaltirati preje, posebno še, ker bo del teh dveh cest tudi vključen v novo cesto.

o. Iz državne službe. Pri upravi rudnika v Velenju sta napredovala svetnika inž. Slavko Trobej v 5. ter inž. Slavko Burnik v 6. položajno skupino. — V železniški službi je bil premeščen prometni uradnik Sava Jovanović iz Slovenjgradca za postajenačelnika v Počepku.

o. Promoviral je v Ljubljani za doktorja prava g. Anton Strašek iz Hoč.

o. Iz banovinske službe. Za veterinarskega pristava v VIII. polož. skupini je imenovan banov. urad. pripravnik Srečko Krobelj pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Za uradniškega pripravnika pri celjski bolnišnici je postavljen absolvirani pravnik Franc Frece.

o. Premestitve. Banovinski tehnični višji pristav inž. Burger Jože je premeščen od okrajnega načelstva v Celju k banski upravi v Ljubljani, banovinski uradniški pripravnik pri okrajnem načelstvu v Laškem Franc Markič pa k okrajnemu načelstvu v Celje. Mlinar Anton je iz Litije premeščen k okrajnemu cestnemu odboru v Ptuj, Horvat Jožef pa

iz Ljutomera k okrajnemu cestnemu odboru v Murski Soboti.

o. Sprememba voznega reda. Generalna direkcija drž. žel. je odredila, da bo tudi vnaprej do konca veljavnosti sedanjega voznega reda vozil izredni vlak št. 10, ki odhaja iz Beograda ob 20.25 in ima v Zidanem mostu zelo ugodno zvezo z Mariborom, v Ljubljani in na Jesenicah pa z gorenjskimi progami. Ta odločitev bo koristila posebno turistom, zlasti zdaj pozimi smučarjem, ki bodo lahko zgodaj jutraj prihajali in pozno zvečer odhajali.

o. V Hočah je umrl Adolf Bohrn v starosti 68 let. V 18. letu je nastopil službo v tovarni za prepojenje lesa ter ostal tam kot strojnik do svoje smrti.

o. Položaj zagorskih rudarjev se bo po večletni krizi poboljšal, in obeta se jim lepša bodočnost. Za razna tehnična dela pri rudniškem obratu je nakazanih več milijonov.

o. Zbor narodnega delavstva. V Delavski zbornici v Ljubljani je bilo zborovanje delegatov Narodne strokovne zveze. Razpravljali so predvsem o spremembi pravil ter volitvi novega izvrševalnega, nadzornega in upravnega odbora. Nov osmutek pravil je bil sprejet soglasno. Pri volitvah je dosedanji predsednik g. R. Juvan odklonil ponovno izvolitev, zato je bil izvoljen za predsednika g. Tine Zupan z Jesenic. Za prvega in poslevodečega podpredsednika je bil izvoljen dr. Jože Bohinjec. R. Juvan pa je bil izvoljen za častnega predsednika.

o. Stavbo prepeljali na drugo mesto. V Petanjcih so te dni po ameriškansko selili mlin na drugo mesto. Zaradi gradnje novega mostu čez Muro je bila premestitev mlina nujno potrebna. Prišlo je 16 moč trvdke »Slograde«, ki so mlin naložili na valje in ga prepeljali za 25 m naprej.

c. Napredovali so gg. učitelji v Celju v 4. II.: Lihar Franjo, Levstik Franjo, Debeljak Zofija, Grašer Josip.

c. Komisija na Savinji si je ogledala delo okrog regulacije, ki mora zastajati, ker izkopavanje v strugi ne dohaja zaspiranja in bi bilo nevarno, da voda vdre pod cesto in železnico. Zato je bilo 18 delavcev odpuščenih. Dela na cesti Laško—Celje so bila oddana g. Nassimbeniju iz Maribora, ki je vseh 18 delavcev včeraj zaposlil na cesti.

c. V bolnišnici je umrla 28letna delavka iz Štor Medved Alojzija.

p. Osebnost. Za okrajnega agrarnega referenta okrajnega načelstva v Mrkonjičgradu (Vrbaška banovina) je imenovan inž. Lado Jerše, rodom iz Ptuja.

p. V kup gramoza je zakolesaril Jagušič Roman iz Ptuja in si zlomil roko.

p. Na Ljudski univerzi v Ptuj bo predaval v petek, 18. nov., g. J. Šedivy o novi ČSR.

p. Preveč je ukal. 33letni zidar Kuhar Frančišek iz Kicarja pri Ptuj je martinoval pri nekem svojem prijatelju. Pozno v noč se je vračal domov. Neki ponočnjak, kateremu ni bilo pogodu njegovo ukanje, ga je napadel iz zasede in ga premlatil z nekim trdim predmetom po celem telesu. Vsega potolčenega z zlomljeno roko so ga prepeljali čez nekaj dni v bolnišnico.

n. Nov tovorni parnik je kupila Prekomorska plovba na Sušaku v Angliji. Imenoval se bo »Lika« in tehta 8000 ton.

n. Kongres skavtov bo v nedejo v Beogradu.

n. Bosanski muslimani pojdejo na Ataturkov pogreb. Med bosanskimi muslimani je za pogreb Kemala Ataturka veliko zanimanje. Zbrala se je skupina muslimanov iz Sarajeva in okoliških mest, ki bodo odpotovali v Carigrad na pogreb.

Hlišnik, ki že pet mesecev ni dobil nobene plače: »Milostiva gospa, kosilo iz včerajšnjih ostankov in kislo vino k temu je pripravljeno!«

Maribor

Ob 20-letnici osvobojenja priznanje onim, ki so ga resnično zaslužili

Kakor smo čitali te dni, je mestni svet Subotice sklenil, imenovati ob 20-letnici Jugoslavije na dan 1. decembra 1938. vse oficirje, ki so osvobodili 1. 1918. Subotico in bližnjo okolico, za častne člane mesta Subotica.

V zvezi s tem dogodkom smatramo za primerno, da bi mestni občinski odbor v Mariboru tudi 1. decembra t. l. izkazal malo priznanje bivšim borcem za osvoboditev naše severne meje, posebej Maribora, pod vodstvom pok. generala Maistra. Ne bilo bi neprimerno, če bi naš občinski odbor v ta namen odobril primeren znesek za revne Maistrove borce in njih rodbine ter razdelil 1. decembra t. l. ob 20-letnici Jugoslavije podpore med te borce. Nadalje naj bi se imena, rojstni kraj in poklic Maistrovih borcev, ki so sodelovali 23. nov. 1918. pri osvo-

boditvi Maribora, vnesel v posebno spominsko knjigo na tukajšnjem mestnem poglavarstvu, tako da bi ostala imena naših osvoboditeljev ohranjena tudi za poznejše generacije. Tozadevno gradivo bi zamoglo mestno poglavarstvo dobiti kratkim potom in v najkrajšem času pri Zvezi Maistrovih borcev v Mariboru. 1. decembra naj bi ZMB v ta namen povabila v Maribor k slovesnostim vse Maistrove borce.

Pripominjamo, da naši borci za sev. mejo še do danes niso dobili nikakega priznanja, ko vidimo v sosednjih državah, tako nedavno v Sudetski Nemčiji, kako naglo in taktno so bili odlikovani vsi borci za osvoboditev teh krajev, do čim čakajo naši Maistrovi in koroški borci že 20 let na primerno priznanje.

Koristno sodelovanje šole in doma

USPEL RODITELJSKI SESTANEK IN VZORNA RAZSTAVA ROČNIH DEL NA I. DEKLŠKI MEŠČANSKI ŠOLI.

Ravnateljstvo I. deklške meščanske šole na Slomškovem trgu je priredilo včeraj popoldne prvi letošnji skupni roditeljski sestanek, ki se ga je udeležilo izredno veliko število roditeljev. Ravnateljica gospa Marija Rozmanova je obrazložila pomen sestanka za tesnejšo povezanost med šolo in domom. V daljšem govoru je staršem pojasnila važna pedagoška vprašanja in prosila, da roditelji čim večkrat povprašajo učiteljice za šolski razvoj svojih hčera. Ravnateljica je povdarila, da je prehod iz osnovne šole v meščansko precej težak in je zato pomoč pri učenju nujno potrebna. Obrazložila je tudi disciplinska pravila, ki veljajo za gojenke v šoli in izven nje, pa

tudi doma. Posebno pažnjo naj starši posvečajo nalezljivim boleznim in naj se strogo ravna po zdravstvenih navodilih.

Po roditeljskem sestanku, ki jih ta šola prireja že skozi deset let, so si starši ogledali zelo zanimivo razstavo ročnih del in posebni kuhinjski oddelek. Gojenke meščanske šole izdelujejo sama praktična ročna dela, ki jih v vsakdanjem življenju uporabljajo. Učenke so sešile in splele mnogo jopic, toplega perila in nogavic za božičnice v obmejnih in hajoških šolah, za kar gre zavodu posebno priznanje. Zelo zanimiva je kuharska razstava, pri kateri so gojenke pokazale praktičnost vzgoje za dom in družino.

Davica in škrlatinka v Mariboru

Iz mežiške doline se je davica prenesla tudi v mariborsko okolico in v mesto samo. Na mnogih mariborskih šolah je bilo v zadnjem času več obojenj za davico in škrlatinko. Mnogo razredov so morali razkužiti. K sreči doslej v Mariboru še ni bilo smrtnih žrtev davice in škrlatinke.

„Ljubljanska megla“ se je preselila v Maribor

Letošnja jesen nam je prinesla nenavadno gosto meglo. Že v zgodnjih večernih urah se vleže na Maribor in okolico, kar je za tukajšnje kraje res nekaj nenavadnega. Mariborčani, nevajeni megle, se zaradi tega zelo slabo počutijo in kažejo se tudi posledice megle. Ne samo da je vedno več prometnih nesreč v večernih urah in ponoči, marveč ima megla kvarne posledice za zdravje Mariborčanov. Hudomušneži pravijo, da se

je »ljubljanska megla« preselila v Maribor.

Ljudska univerza v Studencih

Pretekli četrtek je predaval g. prof. Jan Šedivy, ki je ob 150 skioptičnih slikah prikazal vse izgube ČSR ter tudi vse one važne ustanove kulturnega življenja Čehov, Slovakov in Rusinov, ki so ostale neokrnjene. V trdnji zaupanju, da narod kljub vsej nesreči ne bo propadel, je zaključil svoja zanimiva in časovno aktualna izvajanja. Predavanje je bilo izredno dobro obiskano. Nad 200 poslušalcev je 2 uri sledilo prijetnemu kramljanju gospoda profesorja. Izvrstno so se obnesle tudi »ustmene novine« eg. Lintnerja, Kontlerja in Vranca. — V četrtek ob 19. predava dr. Gabrovšek o »Položaju delovnega ljudstva v Nemčiji«. Vstopnine ni. Tedenske slike in šaljivi žurnal. Prijatelji vabljeni!

Tajinstven „volivni komisar“

Mariborska policija je dobila zelo zanimivo prijavo. Upokojeni železničar Jakob Giacomuci, stanujoč Ob železnici, je prijavil, da se je pred dnevi zgledil pri njem eleganten neznanec in zahteval, naj mu pokaže svoj krstni list in krstni list svoje žene. Neznanec je začudenemu železničarju pojasnil, da potrebuje krstne liste v svrhu kontrole za bližnje volitve. Ko je »kontrolor« krstne liste dobil, je jadrno izginil z izjavo, da se bo naslednjega dne vrnil in prinesel obe listini. Ker pa možakarja ni bilo več nazaj, se je Giacomuci obrnil na policijo, ki se zanima, kdo je tajinstveni »volivni kontrolor«.

m. Novi cestni nadzornik. Iz Novega mesta je premeščen Roman Blas in Maribor za banovinskega cestnega nadzornika pri okrajnem cestnem odboru v Mariboru.

m. Zahvala. Nameščencem in delavcem tovarne Hutter in godbenikom ter članom Koroškega kluba v Mariboru se iskreno zahvaljuje za vse dobroto in toploto sožalje ob priliki izgube žene Waldhauser Janez.

m. Protituberkulozni dinar za zgradbo azila jetičnim bolnikom v Mariboru, je dosegel v mesecu oktobru 1938 kosmato vsoto din 448.507.

m. Otvoritev ceste pri Mariji Snežni bo v nedeljo popoldne. Nova cesta bo vezala banovinsko cesto Št. Ilj—Cmurek—Apače z Marijo Snežno na Veliki.

m. Na Glavnem trgu se bližaju koncu. S tlakovanjem otoka pred Koroško cesto bodo še ta teden končali.

m. Pretepel ženo in jo polil s pivom. V neki gostilni na Koroški cesti je mož pošteno pretepel svojo ženo, ki ga je prišla iskat v gostilno. Nazadnje jo je pohladi z mrzlim pivom, s katerim jo je polil.

m. Tatvina perila. Ivanu Juriču iz Kraljeviča Marka ulice je neki moški ukradel z dvorišča za 300 dinarjev ženskega perila.

m. Čigavo je kolo? Pred kavarno na Aleksandrovi cesti je bilo preteklo noč najdeno moško kolo znamke »Phönomen« z evidenčno številko 20260. Lastnik kolesa naj se zgleda pri policiji.

m. Svengali na riviero. Samo še nekaj časa bo ostal priljubljeni psihografolog v hotelu »Zamorec«, nakar bo za dalje časa zapustil Maribor in odpotoval na gostovanje po francoski in italijanski rivieri.

m. Kozo so ukradli bajtarju Feliks Kangerju s Kozjega vrha pri Dravogradu.

m. Silke, nad katerimi so se ljudje zgržali, je risala 12letna rudarjeva hčerka Ljudmila T. iz Mežice na plotove in hiše. Nekega dne so jo pri tem zasačili in o tem obvestili orožnike.

m. Ukraden kolo najdeno. Ključavničarju Martinu Pongračiču je nekdo izpred trafike na Vodnikovem trgu odpeljal kolo. Kmalu nato so ukraden kolo našli v Gajevi ulici.

m. Saharin v nedrih. Marija M. iz Loške ulice se že dalje časa bavi s prodajo

vtihotapljenega saharina. Za njo so se zanimali tudi studenški orožniki, ki so Maribor včeraj izsledili na trgu. Prsa je imela tako nagačene, da je bilo že kar sumljivo. Pri preiskavi so v njenih nedrih našli 11 škatlic saharina.

* Moderne budilke že od 65 din dalje, tudi na obroke brez zvišanja cen, pri M. Igerjev in sin, juvelir, Gosposka 15.

* »Putnik« Maribor sporoča, da so uvedeni aranžmani za 3dnevno bivanje v New Yorku za 10 dolarjev. V istem je upoštevano prenočevanje v prvovrstnem hotelu (soba s kopalnico), prehrana (1 gala-diner), ogled mesta pod strokovnim vodstvom in 2kratni obisk gledališča. Točne informacije pri »Putniku« Maribor.

* Tradicionalni akademski ples priredi Akademski podporni zadruga 5. januarja. Prosimo vsa ostala društva, da pri svojih prireditvah upoštevajo ta datum.

* V soboto, dne 19. novembra, vokalni koncert Učiteljskega pevskega zbora E. Adamič v sokolski dvorani (Union). — Vstopnice se prodajajo v Učiteljski knjižarni.

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri sv. Antonu na Frankopanovi ul., telef. 27-01; lekarna pri Mariji pomaga, Aleksandrova cesta, telef. 21-79.

Kino

* Grajski kino. Prekrasen film »Tango notturno«. Pola Negri, Albrecht Schönhals.

Mariborsko gledališče

Četrtek, ob 20.: »Prevara«. Red B. Petek: Zaprt.

Sobota, ob 20.: »Boccaccio«. Red D.

Sobotna predstava »Boccaccio« velja za red D in ne kakor pomotoma objavljeno za red C.

135letnice Verdijevega rojstva se spominja tudi mariborsko Narodno gledališče s tem, da za prvo letošnjo operno predstavo pripravlja najveličastnejšo Verdijevo opero »Aido«, ki bo za mariborsko opero tudi sicer največji umetniško zgodovinski dogodek.

Naporošamo Vas

da naročite Male oglase za naš list v upravi »Večernika« (Kopališka ul. 6) ali v poslovalnici (Aleksandrova c. 13) vsak dan najkasneje do 9. ure dop.

Za soboto

pa prosimo, da naročite Male oglase že v petek

dopolodne ali popoldne, ker za Male oglase, naročene šele v soboto dopoldne radi prejšnjega zaključka lista žal ne moremo sprejeti jamstva, da bodo priobčeni po želji cenjenih naročnikov.

Uorava »Večernika«

Kultura

Jugoslovanska plesna umetnost

Jugoslovanska plesna umetnost, ki ima nekaj odličnih predstavnikov zlasti pri Slovencih in Hrvatih, vzbuja vedno večje zanimanje tudi po ostalem svetu. Prva je ponesla našo slavo v svet Ljubljanka Lidija Wisiakova, primabalerina pariške opere, lepe uspehe je dosegla Rut Vavpotičeva, višek sta pa postavila s svojo umetnostjo Pino in Pia Mlakarjeva, ki sta znana in priznana po vsem svetu. Med Hrvati je dosegla največjo slavo Mia Corak-Slavenska, ki je sedaj primabalerina največje opere na svetu, Metropolitane v New Yorku, poleg nje pa slove zlasti Margaretta in Pavel Froman, Mercedes Goritz-Pavlič in še nekatere druge plesalke večjega for-

mata. O jugoslovanski plesni umetnosti objavlja obširno poročilo sedaj tudi berlinska plesna revija »Der Tanz«, ki omenja posamezne jugoslovanske plesne umetnike in umetnice, posebej naša Mlakarjeva in koreografinjo Mercedes Goritz-Pavličeva. Referent pravi, da pričanja vzbujati naša plesna umetnost v svetu vedno večje zanimanje in se Jugoslovani že uvrščamo zraven Rusov med prve v Evropi. Razen tega prinašamo v evropsko in svetovno plesno umetnost nove elemente, ki izvirajo iz naše narodne bitnosti. List razpravlja ob koncu tudi o naših koreografskih kompozicijah.

-r.

z večerom. Ne vemo pa, če je zaradi ene srbske in ene bolgarske pesmi bil to res že večer »jugoslovanske« pesmi? -s.

k Tone Selškar: Rudi. Privlačno mladinsko povest Toneta Selškara, ki jo je pred leti izdala Mladinska Matica in je tedaj vzbudila veliko pozornost, je izdala sedaj Knjižna založba tiskarne »Merkur« v Ljubljani v drugi izdaji, kar je za naše slovenske razmere vsekakor skoraj izreden dogodek. Selškar opisuje tu življenje rudarskega dečka doma in na tujem tako zanimivo in pristrčno, da je postal »Rudi« najbolj priljubljena knjiga do naših mladine. Dogajanja se vrste s filmsko naglico od poglavja do poglavja in so prežeta z veliko vero v uspeh, človečnost in požrtvovalnost. Knjigo je opremil s slikami Nande Vidmar in bo gotovo dobro služila kot darilo za Miklavža in Božič. Broširan izvod stane 15, vezan 20 din.

k Nova plesna umetnina Mlakarjevih. Skladatelj Fran Lhotka je dovršil partituro za svoj novi balet »Lok«, za katerega sta izdelala koreografijo Pino in Pia Mlakarjeva. Mlakarjeva sta nastopila te dni v Beogradu z »Vragom na vasi«, od koder odpotujeta v Berlin, kjer bo januarja krstna izvedba novega »Loka«. Bilo bi priporočljivo, da bi Mlakarjeva pridobili ob priliki za no-

vo gostovanje v Mariboru, saj je Mlakar Mariborčan.

k Zagrebška drama v Splitu. Od 19. do 26. t. m. gostuje v Splitu zagrebška drama, ki vpizori tudi Cankarjevo dramo »Za narodov blagor«. Na sporedu so še sledeča dela: Nušić »Sumljiv človek«, Dostojevskij »Bratje Karamazovi«, Langet »Štev. 72«, Synek »Velika stvar«, Molière »Tartufe«, Držić »Dundo Maroje«, Pirandello »Kaj je resnica« in Jose »Elizabeta«. Za gostovanje je naklonila banska uprava 20.000, splitska mestna občina pa 10.000 din subvencije.

k Smrt komika Germaina. V Parizu je umrl nedavno v visoki starosti 91 let nekdanji slavni francoski komik Germain, z meščanskim imenom Alexandre Poinet. Bil je nestor francoskih igralcev.

k. Malaria Monthly, 5. Peta številka mednarodne revije za pobijanje malarije objavlja več zadnjih poročil v angleščini, francoščini, italijanščini, albanščini, rumunščini in bolgarščini ter poročilo in sliko s kongresa za tropično medicino in malarijo v Amsterdamu.

k. Prepovedana so v Italiji dela pisateljev Andréja Mauroisa, Henrija Bergsona, Jakoba Wassermanna, Ernsta Weissa in Thomasa Manna. Njihova dela bodo zlasti po knjigarnicah zaplenjena in sežgana.

KONCERT SEPTETA BRATOV ŽIVKOV.

V ponedeljek je priredila Ljudska univerza koncert Septeta bratov Živkov, ki je uspel nad pričakovanje. Glavno umetniško višino vzdržuje sicer tenor solist, vendar je septet zlasti proti koncu, ko se je popolnoma vživel, tudi v celoti zabrisal val šibosti. Osrednje programa pod firmo »Večera jugoslovanskih pesmi« so tvorile nove ali vsaj za občinstvo nove

pesmi prof. Mirka, Pahorja in Ukmarja, od katerih sta ugajali zlasti zadnji dve. Ogledi sta tudi srbska in bolgarska pesem, ki sta bili dodani tiskanemu programu. Po prof. Vasiliju Mirku prirejene pohorske pesmi so dosegle višino v preprosti »Prelepo drevče, sveti križ«. Poslušalci, zlasti dijaki, so se ogrevali bolj za humoristične tekste kakor za umetniško višino. V splošnem sta Ljudska univerza in septet lahko zadovoljna

Gospodarstvo

Kazvo! svetovne proizvodnje

EVROPA POLAGOMA IZGUBLJA NADVLADO — KOMU PRIPADE POSLEJ VODILNA VLOGA?

Iz poročila ravnatelja Mednarodnega urada dela:

Opozoriti je treba na dejstvo, da se gospodarska struktura sveta menja. Med posledice svetovne vojne spada dejstvo, da je Evropa izgubila svojo gospodarsko nadvlado v svetu. V državah, ki obvladujejo dva ali več kontinentov, kakor na primer Sovjetska Rusija in Velika Britanija, se pojavlja v gospodarskem življenju prej tendenca po odmikanju od Evrope kakor pa težnja, okleniti se je tesneje. Tako na pr. Sovjetska Rusija neprestano premika svoje gospodarsko težišče za Ural. Velika Britanija polaga že dolgo vrsto let svojim gospodarskim stikom z ostalimi deli britanskega imperija večji pomen kakor pa stikom z evropskim kontinentom. Evropa je sicer znova pridobila večino izgubljenih ali pa uničenih posesti v letih 1914.-1918., ni pa obnavljala svojega nekdanjega prevladovanja nad ostalim svetom. Združene države Severne Amerike so prenehale, biti dolžnik; postale so upnik in eden največjih denarnih trgov sveta. Poleg tega se je nenavadno razvila industrija v Južni Ameriki, v Aziji in Avstraliji.

Evropa razen SSSR daje danes komaj tretjino svetovne produkcije osnovnih gospodarskih dobrin. Osredotočenje industrijske proizvodnje v Evropi spada že v preteklost. Po indeksu svetovne produkcije, ki ga je sestavilo Društvo narodov, je pripadala v obdobju 1925.—

1929. na glavne industrijske države tale razdelitev: USA 45, Nemčija 12, Velika Britanija 10, Francija 8, SSSR 5, Italija 3,4, Japonska 2,6, Kanada 2,5, Belgija 2. Od tega časa pa je narasla industrijska produkcija samo na Japonskem približno za 75%.

Za minulih sedem let smatrajo, da se je delovna zmožnost industrijskega delavca povečala v Združenih državah za 25%, v Evropi pa samo za 14%.

Bilo je res neizogibno, da je Evropa izgubila del svoje gospodarske nadvlade v svetu, kajti njeni kolonisti, učenjaki, iznajditelji in kapitalisti so dali vsemu ostalemu svetu na razpolago tehniko, pridobitve moderne civilizacije in gospodarskega razvoja. Ta razvoj je bil še pospešen z razdelitvijo Evrope na dva ločena dela, od katerih je imel vsak svoje posebne socialne smotre in je uveljavljal odvečna gospodarska načela. Ne smemo pozabiti tudi na to, da socialnih posledic oboroževalne politike ni občutil razen Evrope in Daljnega Vzhoda noben drug del sveta. V ostali Aziji, nadalje v vsej Afriki, v Ameriki in Avstraliji je imela ta politika za posledico prej podporo kakor zastoj socialnega napredka. Producerska surovina in hrane je bila v teh delih sveta povečana na povpraševanje evropskih držav, kar je izviralo posredno ali pa neposredno iz proizvodnje vojnega materiala.

Seja Zbornice TOI

V Ljubljani je bila druga letošnja plenarna seja Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Predsednik g. Ivan Jelačin je v svojem poročilu navajal, da je banovina odobrila lanske zbornični računski zaključek, ki je izkazoval 4.836.836,73 dinarjev dohodkov in 4.935.085,73 dinarjev izdatkov. Trgovinsko ministrstvo je odobrilo ustanovitev zbornične dvorazredne trgovske šole, za katero so že imenovani profesorji in ravnatelj. Ob 20-letni osvobojenosti je sestavila zbornica daljši pregled dvajsetletnega dela Zbornice za TOI, ki ga je predsednik g. Jelačin prečital. Orisal je razvoj zbornice v teh letih in uspehe njenega delovanja. Zanimivi so statistični podatki zadnjih 20 let. Število trgovinskih obratov je za 2335 nižje ko v času najboljše konjunkturo, dočim je število obrtniških podjetij naraslo v 20 letih za 4570. Od leta 1923. do 1937. je bilo več odjav ko prijav v trgovini, v industriji pa obratno. Koncem leta 1937. je bilo v Sloveniji 10.054 trgovskih podjetij, 6127 gostinskih in 615 industrijskih. Nato so razpravljali o novem zborničnem proračunu, ki predvideva 3.783.459 dinarjev izdatkov. Zavze-

mali so se za avtonomijo obrtnega odseka in za spremembo zborničnih taks.

g. Trgovinska pogajanja z Italijo se bližajo koncu. Pogajanja so se lepo razvijala. Dosežen je bil sporazum, ki bo trgovino med Italijo in našo državo precej povečal. Odslej bomo izvažali v Italijo znatno več lesa, živine, perutnine in jaje.

g. Okrajni hranilnici v Ormožu je dovoljen odlog plačil za dobo 6 let od 29. oktobra 1938 dalje.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2388,86—2403,46, Berlin 1766,73—1780,61, Bruselj 746,45—751,51, Curih 996,45—1003,52, London 207,30—209,36, New York 4382,26—4418,57, Pariz 116,07—117,51, Praga 150,93—152,04, Trst 231,45—234,53.

Efekti. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 467—468, 4% agrarji 59—61, 4% sev. agrarji 58—69,50, 6% begl. obv. 88,50—90,50, 6% dalm. agrarji 88—89,50, 7% Blair 90—90,50, 8% Blair 95,50—97. Delnice: Narodna banka 7350 d., PAB 225 bl., Trbovlje 180—190.

Sport

Važni sklepi Čehoslovakov

Čehoslovaška nogometna zveza je na zadnji seji sklenila, da bo 4. dec. odigrala v Pragi nog. tekmo z Romunijo za pokal dr. Beneša. Pokal si je že zagotovila Čehoslovaška s svojo zmago nad Jugoslavijo. V zvezi s to tekmo pišejo čehoslovaški listi: »S to tekmo bo zaključen turnir Male antante, ki se ne bo več obnavljal, toda kljub temu bomo

ostali v dobrih sportnih odnosih z Romunijo.«

Čehoslovaška teniška zveza je na zadnji seji sklenila, da bo izstopila iz tekmovanja za srednjeevropski pokal in odpoklicala svoje zastopnike. Ta korak utemeljujejo Čehoslovaki s slabim finančnim uspehom.

SODNIKI ZA NEDELJSKE TEKME

Sodniški odbor pri LNP-u je delegiral za nedeljske prvotredne tekme v mariborskem okrožju sledeče gg. sodnike: Slavija P.: Maribor Kopic (spor.), Rapid: ČŠK Jančič (Konič), Mura: Železničar Reinprecht.

PRVA TEKMA ZA SEVERNI POKAL ODIGRANA

V Subotici se je odigrala prva tekma za Severni pokal med domačim Sandom in Nakom iz Ošijeka. Zmagali so domačini s 3:1 (3:0).

SVETOVNO PRVENSTVO V TABLE-TENISU

Svetovno prvenstvo v table-tenisu se bo vršilo, kakor je že definitivno določeno, v Kairu v času od 6. do 11. marca 1939.

s. Ligaško tekmo Ljubljana—HAŠK, ki bo v nedeljo v Ljubljani, bo sodil ss. g. V. Stefanović (rez. inž. M. Popović), oba iz Beograda.

Šah

Velemojstrski turnir »Avro«

Zaključno 7. kolo prve polovice turnirja, ki je bilo igrano spet v Amsterdamu, je prineslo več senzacij. V Nimcovičevi obrambi je prišel dr. Euwe v tako slabo pozicijo proti Capablanci, da je moral igro že pred 40. potezo predati. Zelo napeta in dramatična je bila igra med najmlajšima, ki sta si izbrala špansko otvoritev. Keres je kot črni s fino žrtvijo kvalitete spravil Finea v nevzdržen položaj, v katerem je bila partija tudi prekinjena; vendar pa ni nobenega dvoma, da bi Keres igre ne dobil. Finea je tako doletel prvi poraz. V zelo nejasnih pozicijah pa sta bili prekinjeni partiji Botvinnik—Aljehin in Reshewsky—Flohr.

Sinoči so velemojstri igrali prekinjene partije. Fine je tokrat na izreden način poskrbel, da je prišlo do nenavadne senzacije. V nadaljevanju partije z dr. Aljehinom je porazil svetovnega prvaka ter si tako zasigural prvo mesto v 1. polovici turnirja. Keres je premagal Reshewskega. Reshewsky dr. Euwea, dočim sta končali partiji Reshewsky—Capablanca in Flohr—Botvinnik remis.

s. Po vesteh v nekaterih hrvatskih časopisih so upravne oblasti v Čakovcu na predlog vojaških izdale tiralico za Punčecom, ki se ni javil pravočasno na odsluženje kadrskega roka.

s. V pariškem turnirju na pokritih igriščih je Borotra v finalu porazil Kho Sin Kia s 6:8, 6:4, 6:2, v dublu pa je z Brougnonom premagal par Boušus-Feret z 2:6, 6:4, 6:2, 6:4.

s. Björn Borg, odlični švedski sportist, je v plavanju na 100 m hrbtno postavil nov švedski rekord v času 1:07,8.

s. Čehoslovaška je sedaj definitivno odpovedala meddržavno nog. tekmo s Francijo, ki je bila prvotno le preložena na 22. jan. 1939.

s. Lista strelcev za državno prvenstvo.

Po 10. kolu vodita na listi strelcev za državno prvenstvo Petrović (Jug.) in Matošić II. (Hajd.) s po 10 goli, slede jima Kacijan (Hašk) z 9, Wölfl (Gradj. Z.), Glišović (Bsk), Pavletić (Slav. V.) in Rajlić (Slav. S.) s po 7 goli, Živković (Jed.) in Lešnik (Gradj. Z.) s po 6 goli itd.

Stanje po 7. kolu: Fine 5½ (1), Keres 3½ (2), Capablanca 3½, Botvinnik 3 (1), dr. Aljehin 2½ (2), Flohr in Reshewsky 2 (1) in dr. Euwe 2.

Stanje je še nejasno, vendar pa ni dvoma, da se bo postavil na čelo tabele Fine, kljub temu, da ima s Keresom izgubljeno igro. Keres bo verjetno drugi s 5 točkami. Aljehin bo menda moral s Capablancu deliti 3. in 4. mesto. Ostalo je jasno. Nenavadno pozornost pa vzbuja okolnost, da je bivši svetovni prvak dr. Euwe padel na konec tabele.

Partije z »Avro« turnirja

Francoska otvoritev.

(6. kolo v. Haarlemu 14. nov.)

Beli: Keres Črni: Capablanca
1. e4, e6 2. d4, d5 3. Sd2, c5 4. exd5, exd5 5. Sg3, Sc6 6. Lb5, De7+ 7. Le2, cxd4 8. 0—0, De7 9. Sb3, Ld6 10. Sxd4, a6 11. b3, Sge7 12. Lb2, 0—0 13. Sxc6, bxc6 14. c4, Le6 15. Dc2, dxc4 16. Lxc4, Lxc4 17. Dxc4, Tfb8 18. h3, Tb5 19. Tac1, Tc8 20. Tfd1, Sg6 21. Sd4, Tb6 22. Se6!!, Db8 23. Sg5, Tb7 24. Dg4, Lf4 25. Tc4, Tb5 26. Sxf7!!, Te8 27. g3, Dc8 28. Txf4, Dg4 29. Tg4, Kxf7 30. Td7+, Te7 31. Txe7+, Kxe7 32. Lxg7, Ta5 33. a4, Tc5 34. Tb4, Ke6 35. Kg2, h5 36. Tc4, Txc4 37. bxc4, Kd6 38. f4 in črni preda.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Zgodba mojega življenja

Moj drugi otrok, hčerka Elizabeta, se je rodil 11. oktobra leta 1894. Ob porodu sta bila navzoča samo teta Elizabeta in zdravnik dr. Cantacuzino. Mama, ki je hotela tudi biti zraven, se je za nekaj dni zakasnila, vendar ne po lastni krivdi; tudi Elizabeti se je preveč mudilo na svet.

Teta je bila z menoj zelo dobra in navdušena nad otrokom, toda mamini mirni in dragi obraz sem pri porodu vendarle pogrešala.

Mama in kraljica Elizabeta sta bili rojeni in vzgojeni v dobi, v kateri je bil v aristokratskih rodbinah najvišji cilj vzgoje doseči najpopolnejšo vpljnost in dostojanstvenost. Pa tudi v znanju in izobrazbi sta si bili sorodni. Toda prišli sta, ako se smem tako izraziti, iz dveh popolnoma različnih šol: iz realistične in iz romantične. Njuni pogledi na življenje so bili temeljno različni. Skozi tenčino njune vpljnosti so se le prečesto opazali obrisi trdih razločkov. »Aunty«, tako smo pravili kraljici, je bila duhovita, toda manikal ji je vsak humor, s katerim je bila mama obdarovana.

Kraljica Elizabeta se je obnašala pri meni kakor v svojem lastnem domu in ni trpela nobenih ugovorov. Mamino mnenje, da potrebuje mlada ženska mir, ji ni bilo po volji. Obe ženski sta bili preveč ekspanzivni za sobo porodnice.

Stric je prišel vsak dan ob določenem času pogledat, kako ležim s svojim novim zakladom v naročju. Bil je zelo dobrotljiv in je posvečal veliko pozornosti

77

svoji mali vnukinji. Čeprav pa so postopali vsi z menoj ljubeznivo, se nisem počutila dobro spričo nasproti ljudem, ki so vsi menili, da imajo neke pravice v mojem komaj dobro ustanovljenem lastnem domu.

Biti v postelji mi je bilo vedno najhuje. Zdelo se mi je, kakor da sem nekje izven življenja. K sreči sem bila le malokdaj bolna, kajti moje zdravje je odlikovalo posebna trdnost. Kdor leže v bolniško posteljo, zapusti meje običajnega življenja; vsi mu streežjo in so z njim ljubeznivi, toda skrivajo mu resnico. Izročen je samovolji drugih, ki o njem odločajo in zanj mislijo. Vodoravno stanje nasproti navpičnemu tistega, ki stoji ob njem, je že samo po sebi poraz, omejitve in manjvrednost. Svoje volje nisem hotela nikoli opustiti. Ako bi bila živela v drugi, starejši in bolj urejeni državi, bi bila morda drugačna, toda v tej, ki je bila komaj ustanovljena in še ne izgrajena, sem čutila, da moram biti vedno budna in na straži. Nobena stvar se ne razvija sama. Kdor prepusti svoja dela dobri volji drugih, ne more nikoli vedeti, v katero smer se bodo razvijala in ali se bodo sploh razvijala.

Moja želja, da bi po porodu Elizabete ostala nekaj tednov sama z mamo, se žal ni uresničila. Mama se je morala nepričakovano naglo odpeljati v Livadijo na Krimu, kjer je ležal njen brat car Aleksander III. na smrtni postelji. V Konstanci jo je pričakovala carska jahta. Upala je, da bo brat ozdravel, toda umrl je že nekaj dni po njenem prihodu.

Sandra, moja sedemnajstletna sestra, je ostala še nekaj dni pri nas v Sinaji. V moji živčni prenapetosti mi je bilo to v veliko olajšanje.

Sandra se je tedaj zavzela zame in zahtevala pri stricu, da bi prišla za Božič domov v Koburg, kjer je

postal moj oče medtem vladajoči knez. Toda stric se je temu upiral in dejal, da bi se moglo moje odpotovanje tolmačiti tako, kakor da se ne razumeve s kraljico Elizabeto, ki se je bila šele nedavno vrnila iz tujine. Zato morave priti skupaj v Bukarešto. Jaz si nisem upala govoriti zase, toda Sandra je imela pogum nedolžnega človeka in je povedala vse tako, kakor je čutila.

»To, kar potrebuje, je mir pred vami vsemi,« je zaklicala, »sicer bodo njeni živci popolnoma uničeni.« Kaj si je neki stric pri tem mislil? Morda je domnel, da iz otroških ust ne more priti neresnica, kajti nazadnje se je vdal, toda s to omejitvijo, da moram priti najprej z vso družino v Bukarešto in odpotovati šele od tam v Nemčijo, a brez otrok, ki morata ostati doma.

Vselej, kadar je bilo govora o potovanjih, so nastali prepiri. Še večji so bili boji zaradi otrok. Stric in Aunty sta me hotela prepričati, da so moji otroci last naroda. Hotela sta jih zato vzgojiti v skladu s svojimi načeli in obdati z ljudmi, ki so njima ugajali. To je povzročalo prepire, kajti jaz in Nando sva zahtevala otroke za sebe. Bilo je neznosno. Bolečine tistih dni so mi ostale neizbrisno v duši.

Ducky in Sandra sta sledili mojemu vzgledu in sta se poročili v rani mladosti sedemnajstih let. Ducky je postal med tem zelo lepa, visoka in rjava, s sivimi, nekam zasanjanimi očmi. Iz sentimentalnih razlogov je želela stara mama kraljica, da se poroči Ducky s svojim bratrancem, velikim vojvodo Hessenskim, sinom njene druge hčere Alice. Veliki vojvoda je bil simpatičen in napredno misleč mlad mož, »sijajna partija«.

(Dalje sledi.)

Sodišča

Izpred celjskega sodišča

Brata Franc in Ivan ter Viljem, vsi trije iz Praprotnega pri Sevnici, so pogumni fantje. Pili so, pili in kalili nočni mir v vasi. Orožnika sta jih hotela odvesti v občinski zapor, da očuvata mir in red na vasi, pa so se fantje uprli in komaj so ju spravili orožnika, občinski stražnik in zapisnikar v zapor. Stražniku so iztrgali pendrek in ga zlomili, orožnika pa povaljali po tleh. Zato je sodišče odmerilo radi zoperstavljanja oblastem Francu 3 mesece strogo zapora, Ivanu 4, Viljemu, ki je bil najbolj pogumen, pa 5 mesecev.

P. Konrad je brez strehe in brez služke, 11 krat kaznovan in 39 let star. In sodniki so ga obsodili še dvanaestič. Prišel je na skrivaj na obisk h Golobu Martinu, posestniku v Galovabuki pri Slov. gradu in s konico noža počasi odrinil zapah skozi špranjo v vratih, potem pa odnesel za 1500 din obleke, za kar je dobil 7 mesecev strogega zapora.

Tožila sta se in se imela rada

Na okrajnem sodišču v Mariboru je prišlo končno pred sodnikom dr. Obranom do poravnave v tožbi in protitožbi upokojenega sodnega avditorja dr. Tekliča in režiserja ter igralca Milana Košiča. Dr. Teklič je na zadnji razpravi izjavil — prejšnje se zaradi bolezni ni udeležil, — da ima režiserja Milana Košiča prav rad. Sklenjena je bila poravnava, v kateri se je dr. Teklič zavezal, da bo plačal Košičevemu zastopniku dr. Pretnarju pravdne stroške. Tako je bila na lep način končana znamenita mariborska pravda, ki je s svojim potekom razkrila, kar se je dogajalo za mariborskimi gledališkimi kulisami.

Čebele, perutnina in motika. Pred malim kazenskim senatom sta bila obsojena Tomaž Tkalič, delavec v Leskovcu na 8 mesecev strogega zapora in Štefan Kolmanič, posestniški sin v Gibini, na 4 mesece strogega zapora. Kolmanič bi naj po-

magal enkrat 1936 ali 1937 leta ali že popreje kdaj odnesti iz Škafarjevega čebelnjaka panj čebel, vrednih kakih 670 din, kar pa Kolmanič odločno zanika. Tkalič je nadalje pokradel v Selšaku kokoši, neko pasjo verigo, neke purane in udaril letos marca v Krpecu Bratinščaka Lovrenca preko glave. Tkalič se je izgovarjal, da ga je popreje udaril Bratinščak s sekiro, česar mu pa sodišče ni verjelo. Tkalič bi moral takoj nastopiti kazni, nazadnje je pa le preprosil sodnike, da so mu odložili nastop kazni do Novega leta.

Zanimivosti

LAMBETH WALK

Jazz je doma v Ameriki. Manija jazza je sicer zajela vso Evropo, v svojih najbolj divjih oblikah pa je vendarle ostala onstran Atlantika. Najbolj rezervirani so bili po stari navadi Angleži. Polagoma pa je tudi nje zagrabil ta manija ritma. Črnci Harry Flemming in njegov »Swing« sta se zmagoslavo izkrcala v Evropi. In najbolj se je polastila nova manija sicer najbolj rezerviranih Angležev. Njena najnovejša variacija je zrasla na angleških tleh. Vsa Anglija pleše »Lambeth walk«. Trenutno ima Royal Variety Performance v London Coliseum »Lambeth walk« revijo z 200 zvezdami in sama angleška kraljevska dvojica si je to revijo ogledala.

CVETOV, STARI 3000 LET.

Med slavnimi botaničnimi zbirkami na svetu zavzema herbarij Botaničnega zavoda Akademije znanosti SSSR v Leningradu eno prvih mest. V njem je zbranih čez 5200 listov rastlin s cele zemeljske krogle in vsako leto ga dopolnjujejo s kolekcijami sovjetskih ekspedicij ali pa s pridobljenimi v zameno iz tujine.

Velik pomen ima zbirka rastlin iz Egipta, ki si jo je pridobila Akademija znanosti leta 1881. med izkopaninami faraonskih grobov. Te rastline so krasile grobova Ramzesa II. in princeze Nsi-Honsu, ki sta iz dobe okoli l. 1100.—1000. pred našo ero. Zbirka ima šest listov, obsega-

jočih cvetove in popke modrega nilskega lokvanja in del girlande, spletene iz listov egiptске rakite. Cvetovi so odpadli in ponekod posiveli, toda kljub temu se še toliko ohranili, da so močno podobni sedanjim nilskim lokvanjem. Listi rakite so prav dobro ohranjeni. Venci imajo podstavo, ki je spletena iz ozkih pasov, izrezanih iz srednje žile datljeve palme in so doslej prav dobro ohranjeni.

Rastline te zbirke so vse še tako čvrste, da so vložene v herbarij na običajen način, t. j. prilepljene so na karton s papirnati trakci in kljub svoji 3000letni starosti vplivajo kakor navadni »sodobni« eksemplari rož.

× Suhe in visoke žene žive najdalje. Strokovnjak zavarovalnega društva »Metropolitan Life Company« v New Yorku je preiskal 121 življenjskih zavarovanj in prišel do zaključka, da vitke žene srednje ali višje rasti najdalje žive. Po njegovem mnenju je možno presoditi umrljivost žen po rasti in sicer po načelu: »Kolikor debelejša žena, tem zgodnejša njena smrt.« Toda to velja le za žene nad 30 let. Tudi zdravniški dopisnik »News Chronicle« je prišel do zaključka, da je posebno pri starejših ljudeh debelost nezdrava in da je vzrok mnogim boleznim. Protisredstva so po njegovem mnenju samo primerna hrana in vaje, oziroma sport, toda tudi to le po zdravnikovem nasvetu.

× Svetovne razstave leta 1939. v San Franciscu (Golden Gate International Exposition) se udeležijo z lastnimi paviljoni sledeče države: Brazilija, Kitajska, Argentina, Nova Zelandija, Japonska, Guatemala, Costarica, Ecuador, Peru, Chile, Holandska vzhodna Indija, Salvador, Mexiko, Francoska Indokina, Avstralija, Johore, Francija, Norveška, Italija, Kolumbija, Panama in Havaj. — V mednarodni palači bodo imele lastno razstavo CSR, Danska, Holandska, Venezuela, Romunija, Švedska, Poljska, Belgija, Portugalska, Turčija, Paragvaj, Madžarska, Nicaragua, Nemčija, Bolivija in Aljaska.

× Manj novih avtomobilov v Vel. Bri-

taniji. Letos septembra je bilo registriranih v Vel. Britaniji 26 520 novih motornih vozil. Lani septembra jih je bilo 31 994.

Sokolstvo

1. Vse članstvo se poziva, da se polnoštevilno udeleži idejnih predavanj, ki se vrše danes, v četrtek, 17. nov. in prihodnji četrtek 25. t. m. ob 20. uri v sejni dvorani »Sokolskega doma« (Union). — Prosvetni odbor Sokol-matica.

1. Veliki jubilejni sokolski zlet v Ljubljani v proslavo 75letnice ustanovitve prvega sokolskega društva na slovenskem jugu se bo vršil po sklepu, ki je bil sprejet na sestanku vseh župnih načelnikov in telmičnega odbora SKJ. Glavni zletni dan bo Vidov dan; poleg tega bo v večjem obsegu prirejen tudi jadranski sokolski zlet na Sušaku, vsakoletne savezne tekme za meč kralja Aleksandra pa bodo prihodnje leto v Zagrebu.

1. Sokolsko društvo Maribor III. Društveni dramski odsek je zopet oživel in prva predstava, Nušičeva veseloigra »Narodni poslanec« je dokaz, da je organizacija (br. Zupančič) in režija (br. Hvalec) v pravih rokah in da razpolaga odsek s prav dobrimi močmi. Razprodana dvorana, zadovoljstvo gledalcev naj bo vzpodbuda odseku, da vztraja pri svojem zaletu. Igra je vredna ponovitve. S to prvo predstavo si je zagotovil dramski odsek mnogo hvaležne publike.

1. Sokolsko društvo v Hočah je priredilo preteklo nedeljo v režiji Tušeta dramo »Užitkarji«. Ta igra je kot nalašč spisana za podeželski oder, kjer se prikazuje vaško življenje in trpljenje dveh užitkarjev, ki sta prezgodaj prepustila svoje posestvo drugim. Igra je zelo dobro uspela. Po igri je pokazal brat Cizelj spretnost svojih rok z nekaj čarovnijami, kar je še posebno ugajalo mladini.

1. Sokolskemu društvu Studenci je daroval neimenovani 100 din za Miklavžovo sokolski deci. Denar je dvigniti v upravi »Večernika«.

Blago

za zavese

napravi vaš dom udoben

Bogato izbiro

priporoča

Tekstilana Büdefeldt

Maribor, Gosposka 14

Širite »Večernik«

Srečke

državne razredne loterije

Hranilne knjižice

raznih denarnih zavodov

Valute

vseh držav

Vrednostne papirje

akcije, obligacije, srečke itd.

kulantno kupuje in prodaja:

Bančno kom. zavod, Maribor, Aleksandrova cesta 40

V a pojasnila brezplačno

Inkaso

menic, čekov, faktur in drugih tudi dubioznih terjatev

Posojila

posestnikom

Naložbe kapitala

v obliki posojil na realitete, z vknjižbo na I. mesto, maksimalnimi obrestmi, kakor tudi v industrijo in trgovino

Finansiranja in družabništva

vestno izvršuje:

Službo dobi

SIVILJO

sprejem takoj. Krznarstvo
Železnik Valentin. Kopališka
ul. 2. 2973

MIZARSKEGA VAJENCA
sprejem. Belak, Frankopanova
23. 2974

Sprejem
DVA KROJAŠKA POMOČNIKA

za velike komade stalno. —
Ivan Meznarič, Sv. Lovrenca,
Dr. polje. 2976

KROJAŠKEGA POMOČNIKA
in vajenca sprejme takoj Bra-
tuša Franc, Limbuš 115. 2980

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristojbina za te oglase je din 6.—. Družbe, preklic, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debele tiskane besede se računajo dvojno. Oglasi davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma za vsotni plačilo skupaj z naročilom ali pa po poštni naložbi na čekovni račun št. 11.499. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din.

Razno

ČASOPISE

domače ter inozemske, in in-
serate za vse časopise naro-
čate najbolje pri Hinko Sax,
Maribor, Grajski trg. 2945

LINOLEJ

kartolej, voščeno platno,
umetno usnje najceneje pri
»Obnova« F. Novak, Jurčiče-
va 6. 2950

TRAJNE KODRE

z novim najmodernejšim apa-
ratom izdeluje salon Stopar
Ivanka, Aleksandrova 65 in
Zrkovska 24, Pobrežje. 2961

PRAVE DOMAČE KEKSE

dnevno sveže, samo v pekari-
ni Čebokli. 2687

Posest

Kupim
VINOGRADNO POSESTVO
blizu Maribora, Gaieva 4.
2982

DVOSTANOVANJSKA LEPA
HIŠA

z gospodarskim poslojem,
vodnjakom in lepim vrtom,
pripravna za trgovino ali
obrt se poceni zaradi selitve
proda. Od centra mesta 20
min. oddaljena. Naslov v upra-
vi lista. 2987

Prodaj

NOV ŠTEDILNIK
domače delo, na prodaj. Splo-
varska 7. 2977

Stanovanje

ODDAJA STANOVANJA

soba, kabinet, kuhinja, shram-
ba, klet, 380 din. Medvedova
ul. 20. 2981

SOBO IN KUHINJO

tistemu, ki mi posodi din
4000 za dobro obrt, vse dru-
go ustmeno. Ponudbe pod
»Sigurno« na upravo. 2972

ODDAM SOBO

s šteditnikom s 1. decembrom
Koseskega 22. 2978

LEPA MEBLIRANA SOBA

se odda s celo oskrbo ali
brez s 1. decembrom. Ob-
brodu 3-1. 2979

SOBA IN KUHINJA
din 150.— se odda Smolej,
Zg. Radvanje, Hostejeva 5.
2975*

ODDAM DVOSOBNO STA-
NOVANJE
s 1. decembrom. Vodnikov
trg 3 b. 2986

KROJAČICO
za moška dela, dobro izvež-
bano, iščem takoj. Meljska
cesta 2. 2989

GIF - BATERIJE - GIF

Dobivajo se že v Jugoslaviji!
Izdelane po inozemskih patentih
brez kisline — brez salmijaka
Največja napetost!
Neomejena trajnost shranjevanja!
Odlično si opomorejo (regenerirajo)
Vsak poslušalec radia jih mora preizkusiti
Patenti najavljeni

Proizvaja:

„KONTAKT“ elektrotehniška tvornica
Zagreb, Radnička c. 55

Vsak prijatelj svojega žepa bo obiskal **ČEŠKI MAGAZIN, Maribor, Ulica X. oktobra**, prej nego bo kupil blago za damske in moške obleke, plašče, kostume, hubertuse, lodne, železničarske uniforme itd. in se bo prepričal, da dobi najboljšo blago po neverjetno nizkih cenah. Krojaške potrebščine. 2985

Izda in ureja ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja na mesec prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-67. Poštni čekovni račun št. 11.409.